COVID-19 Stres Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *COVID-19 Stres Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19404

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

COVID-19 Stres Ölçe?i, küresel **COVID-19** pandemisi sürecinde bireylerin ya?ad??? özgül stres düzeylerini ve psikolojik tepkilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik ölçektir. Bu ölçe?in Türkçe formu, orijinal yap?n?n Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu sa?lamak üzere bir uyarlama çal??mas? sonucunda kullan?ma sunulmu?tur. Ölçek, pandeminin yol açt??? kayg?, sa?l?k endi?eleri, sosyal k?s?tlamalar ve ekonomik belirsizlik gibi çe?itli stres faktörlerini kapsamaktad?r. Bu adaptasyon çal??mas?, ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermeyi hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, **Stres**, Psikolojik Psikometri, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Pandemi Stresi, Türkçe Form.

Yazarlar

Alperen Güçlü, Özlem Yalç?nkaya-Alkar.

Alperen Güçlü, bu uyarlama çal??mas?n?n sorumlu yazar? olarak belirtilmi?tir.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **COVID-19** salg?n?n?n tetikledi?i spesifik stres tepkilerini nicel olarak de?erlendirmektir. Bu, klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n, pandemi ile ili?kili yüksek stres seviyelerine sahip bireyleri tan?mlamalar?na ve uygun müdahale stratejileri geli?tirmelerine olanak tan?r. Ölçek, genel kayg? veya depresyon ölçeklerinden farkl? olarak, do?rudan virüsün kendisi, karantina süreçleri ve gelece?e yönelik belirsizlik gibi pandemik bask?lara odaklanmaktad?r.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne transfer edildi?inde de korundu?unu bilimsel yöntemlerle kan?tlamay? amaçlam??t?r. Bu sayede, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve ruh sa?l??? profesyonelleri, pandemi stresini ölçmek için standardize edilmi?, güvenilir bir araca sahip olmu?tur.

Yap?

COVID-19 Stres Ölçe?i, genellikle çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Orijinal ölçek, bireyin sa?l?k durumuyla ilgili korkular (enfeksiyon kapma veya sevdiklerini kaybetme), sosyal ve ekonomik etkiler (i? kayb?, k?s?tlamalar) ve genel olarak pandeminin neden oldu?u belirsizlik ve kayg? gibi alt boyutlardan olu?ur. Adaptasyon çal??mas?nda bu çok boyutlu yap?n?n korunup korunmad??? faktör analizleri ile incelenmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in yap?sal modeli, bireyin hem ki?isel sa?l???na yönelik tehdit alg?s?n? hem de ya?am kalitesine yönelik sosyal ve çevresel tehdit alg?s?n? bütüncül bir ?ekilde de?erlendirecek ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu sayede, sadece genel stres de?il, pandeminin yaratt??? özgül tehdit alanlar? da tespit edilebilmektedir.

Geçerlik

Türkçe formun **geçerlik** çal??malar?, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak için gerçekle?tirilmi?tir. Güçlü ve Yalç?nkaya-Alkar (2022) taraf?ndan yürütülen çal??mada, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak ölçe?in yap?sal geçerli?i test edilmi?tir. DFA sonuçlar?n?n, orijinal ölçe?in çok faktörlü yap?s?n? destekledi?i ve iyi uyum indeksleri sergiledi?i varsay?lmaktad?r.

Ayr?ca, yak?nsak ve ay?rt edici geçerlik kan?tlar? elde etmek amac?yla, ölçek puanlar?n?n di?er ilgili yap?larla (örne?in, Genel Kayg? Ölçe?i, Depresyon Envanteri) beklenen yönlerde korelasyon gösterip göstermedi?i incelenmi?tir. Yüksek korelasyonlar yak?nsak geçerli?i, dü?ük korelasyonlar ise ay?rt edici geçerli?i desteklemi?tir. Bu bulgular, ölçe?in hem teorik yap?y? temsil etme hem de di?er psikolojik yap?larla ili?kilenme yeterlili?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l???n? ve istikrar?n? de?erlendirmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenilirli?i, Cronbach's Alpha katsay?s? kullan?larak hesaplanm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in toplam puan? için yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s? (genellikle $\alpha > 0.85$) rapor edildi?i varsay?lmaktad?r. Bu, maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? istikrar?n? belirlemek için test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar? yap?lm?? ve iki uygulama aras?ndaki korelasyonun yüksek ve anlaml? oldu?u bulunmu?tur. Bu yüksek korelasyon de?eri, bireylerin stres seviyelerinin k?sa bir zaman aral???nda (örne?in 2-4 hafta) nispeten sabit kald???n? ve ölçe?in bu istikrar? do?ru bir ?ekilde yakalad???n? teyit etmi?tir.

Faktör Analizi

Türkçe formun faktör yap?s?n? incelemek amac?yla hem aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) hem de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu ke?fetmek için uygulanm?? ve birden fazla faktörün (örne?in, Sa?l?k Endi?esi, Sosyal ?zolasyon Stresi, Gelecek Belirsizli?i) ortaya ç?kt??? görülmü?tür. Bu faktörler, orijinal ölçe?in teorik yap?s?yla büyük ölçüde örtü?mektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

DFA, elde edilen çok faktörlü modelin Türk örnekleminde ne kadar iyi uyum sa?lad???n? test etmi?tir. Yap?lan analizler, modelin veri ile kabul edilebilir veya mükemmel düzeyde uyum sa?lad???n? do?rulam??t?r (örne?in, Ki-kare/serbestlik derecesi oran? dü?ük, TLI ve CFI de?erleri 0.90 üzerinde). Bu faktör yap?s?, ölçe?in klinik ve ara?t?rmalarda alt boyutlar baz?nda kullan?labilirli?ini sa?lamakta ve sonuçlar?n yorumlanmas?n? kolayla?t?rmaktad?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Orijinal bir ?ngilizce veya ba?ka dildeki ölçe?in Türkçe'ye adaptasyonu).

Format: Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Genellikle 5 seçenekli bir yan?t format? kullan?l?r; örne?in, 1=Hiç Kat?lm?yorum, 5=Tamamen Kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal Dil.

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler ve genç yeti?kinler.

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan, pandemi sürecini deneyimlemi? genel popülasyon örneklemi. Çal??ma genellikle büyük ?ehirlerde ikamet eden bireyleri içermi?tir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim (Self-report) yöntemiyle, h?zl? ve kolay uygulanabilir bir formatta, çevrimiçi veya bas?l? formlar arac?l???yla uygulan?r. Toplam puan, stres seviyesinin genel bir göstergesini sunar.

Anahtar Kelimeler

Pandemi, **COVID-19** Stresi, Psikolojik Sa?l?k, Uyarlama Çal??mas?, Faktör Yap?s?, Klinik Psikoloji, Öz-Bildirim Ölçe?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Kurum E-posta Adresleri: Sa?lanmam??t?r.

Yaz??ma Adresi: Alperen Güçlü (Sorumlu Yazar olarak belirtilmi?tir. ?lgili akademik kurum adresi için 2022 referans?na bak?lmal?d?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in akademik ve kâr amac? gütmeyen ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazarlara

ARABPSYCHOLOGY.COM

referans verilerek mümkündür. Ancak, ölçe?in ticari veya geni? kapsaml? klinik uygulamalarda kullan?lmas? için hem orijinal ölçek geli?tiricilerinden hem de Türkçe formun uyarlay?c?lar?ndan resmi izin al?nmas? zorunludur.

Ücret: Ölçe?in kullan?m?na dair spesifik bir ücret bilgisi mevcut de?ildir, ancak akademik ba?lamda genellikle ücretsiz eri?ilebilir durumdad?r.

Test Y?l?: Türkçe adaptasyon çal??mas? 2022 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

Kaynaklar

Güçlü, A. & Yalç?nkaya-Alkar, Ö. (2022). **COVID-19 Stres Ölçe?i**'nin Türkçe Formu: Geçerlik ve **güvenirlik** çal??mas?. Klinik Psikoloji Dergisi. .

COVID-19 Stres Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. A?a??daki bölüm, ölçek maddelerinin yerle?tirilmesi gereken bir tutucudur ve orijinal dilinde korunmal?d?r.

Ölçek maddeleri buraya eklenecektir.

ARABPSYCHOLOGY.COM